

Total Pages—6

C/18/DDE/MA/Part-I/SAN/2

2018

M.A.

Part I

SANSKRIT

PAPER—II

Full Marks : 100

Time : 4 Hours

The figures in the right-hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

Illustrate the answers wherever necessary.

[FIRST HALF—60 MARKS]

1. चतुर्णां व्याख्या कार्या -

4×3

(क) आदिरन्त्येन सहेता।

(ख) तुल्यास्यप्रयत्नं सवर्णम्।

(ग) अणुदित्सवर्णस्य चाप्रत्ययः।

(Turn Over)

(घ) षष्ठी स्थानेयोगा।

(ङ) तस्मादित्युत्तरस्य।

(च) डिच्च।

2. पङ्क्तिरेका व्याख्येया - 8

(क) ह्रस्वस्यावर्णस्य प्रयोगे संवृतं

प्रक्रियादशायान्तु विवृतमेव।

(ख) षष्ठीनिर्दिष्टस्यान्त्यस्याल आदेशः स्यात्

3. सूत्रद्वयं व्याख्येयम् - 2×3

(क) एत्येधत्पूठसु।

(ख) अचो रहाभ्यां द्वे।

(ग) कृत्तद्धितसमासाश्च।

(घ) अटकुप्वाडनुम्ब्यवायेऽपि।

4. पङ्क्तिरेका व्याख्येया - 6

(क) पुरस्तादपवादन्यायेन इयं वृद्धिः एङि पररूपम् इत्यस्यैव बाधिका।

(ख) "सन्निपातलक्षणो विधिरनिमित्तं तद्विघातस्य" इति परिभाषा तु नेह प्रवर्तते।

5. द्वयोः सन्धिप्रकारः ससूत्रं प्रदर्शनीय - 2×2

(क) सुद्धयुपास्यः। (ख) गव्यूतिः।

(ग) प्रौढः। (घ) हरेऽव।

6. द्वयोः साधनरीतिः ससूत्रं प्रदर्शनीया - 2×2

(क) रामात्। (ख) रामाः।

(ग) सर्वेषाम्। (घ) हरयः।

7. सूत्रत्रयं व्याख्येयम् - 3×3

(क) लः कर्मणि च भावे चाकर्मकेभ्यः।

(ख) वर्तमाने लट्।

(ग) लिटि धातोरनभ्यासस्य।

(घ) द्विर्वचनेऽचि।

(ङ) आतो डितः।

8. पङ्क्तिरेका व्याख्येया -

5

(क) शनः शानचः शित्त्वमपीह लिङ्गम्।

(ख) येन नाव्यवधानं तेन व्यवहितेऽपि, वचनप्रामाण्यात्।

9. द्वयोः साधनरीतिः प्रदर्शनीया -

3×2

(क) भवन्ति।

(ख) बभुविथ।

(ग) एधे।

(घ) एधाञ्चक्रे।

[SECOND HALF-40 MARKS]

1. यथाभिमतं प्रश्नद्वयस्योत्तरं प्रदेयम् -

15×2

(क) भारोपीयभाषापरिवारस्य भाषाणां केन्दुम्-शतमिति वर्गद्वये विभाजने किं निमित्तम् ?

एतासु भाषासु प्राचीनभारतीयार्य-ग्रीकभाषयोः परिचयः संक्षेपेण प्रदीयताम्।

(ख) किं नाम ध्वनिसूत्रम् ? वर्णरमहोदयस्य ध्वनि-सूत्रस्य विवेचनं सोदाहरणं प्रस्तूयताम्।

(ग) वैदिक-लौकिकसंस्कृतयोर्मध्ये के भेदाः सन्ति ? मुख्यभेदान् निरूपयत।

(घ) संस्कृतभाषायां भारोपीयभाषान्तर्गतसन्ध्यक्ष-राणां वैशिष्ट्यं विकासश्च आलोच्येताम्।

2. अधोलिखितेषु किमपि द्वयम् अधिकृत्य टिप्पणी लेख्या -

5×2

(क) विषमीभवनम् (Dissimilation) ।

(ख) अनुनासिकीकरणम् (Nasalization)।

(ग) स्वरमक्तिः (Anaptyxis)।

2x2 (घ) सादृश्यम् (Analogy)।

विद्यमाने द्विचोम हीमिजाय-पुत्रक । पण्यार प्रमादगीमहात्मपरिचाम (क)

(ख) अतः कित्ता । । प्रतहीनि की

मर्षितः मन्त्रीप । विद्यामकरि-मण्डकिप्रसक्तविमर सुभाग्य पुनरु

। विद्यामकरि-मण्डकिप्रसक्तविमर सुभाग्य पुनरु । प्रमादगीमहा

विद्यमाने द्विचोम हीमिजाय-पुत्रक । पण्यार प्रमादगीमहात्मपरिचाम (क)

(ख) अतः कित्ता । । प्रतहीनि की

मर्षितः मन्त्रीप । विद्यामकरि-मण्डकिप्रसक्तविमर सुभाग्य पुनरु (ग)

(घ) सादृश्यम् (Analogy)।

विद्यमाने द्विचोम हीमिजाय-पुत्रक । पण्यार प्रमादगीमहात्मपरिचाम (क)

(ख) अतः कित्ता । । प्रतहीनि की

2x2 (ग) - अतः कित्ता । । प्रतहीनि की

(घ) सादृश्यम् (Analogy)।

(ङ) अतः कित्ता । । प्रतहीनि की